

Olje- og energidepartementet
v/ Nina Helene von Hirsch
e-post: nh@oed.dep.no

Vår dato: 19.06.2019
Deres dato: [Deres dato]
Vår referanse: [Vår ref]
Deres referanse: [Deres ref]

Innspill til klagebehandling av NVEs vedtak om konsesjon til Dalsbotnfjellet vindkraftverk med tilhørende nettilknytning

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med over 3 000 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, og vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, slik at man legger best mulig til rette for økt lønnsomhet og sunn vekst for våre medlemmer.

Vi har dessverre ikke anledning til å delta på befaring og møte i planområdet til Dalsbotnfjellet vindkraftverk 20. og 21. juni, men ønsker allikevel å levere vårt innspill, på vegne av medlemmer.

Reiselivsnæringen sysselsetter nasjonalt rundt 166 000 arbeidstakere som bidro med 20 mrd. i personskatt og avgifter i 2017, hvorav 4,5 milliarder tilfalt kommunene. Sysselsettingen er forventet å øke til 206 000 ansatte i 2028 iflg. World Travel and Tourism Council, men det avhenger igjen av at Norge klarer å tiltrekke seg sin andel av reiselivsveksten, som er spådd å være 50 % globalt fra 2017 til 2030 i flg. FNs turismeorganisasjon. Vårt mål er at veksten skal være bærekraftig, både for miljø og bedriftenes lønnsomhet. Det krever blant annet at vi når målet til regjeringens reiselivsmelding fra 2017, om å spre veksten til hele landet, hele året, og at vi får turistene som kommer til å bli her lenger.

I kapittelet om regionale virkninger på reiseliv og turisme i sin søknad for konsesjon på Dalsbotnfjellet skriver Zephyr AS: *Gulen kommune ligger helt i utløpet av Sognefjorden, en av Norges mest besøkte turistfjorder. Dalsbotnfjellet vindkraftverk vil bli godt synlig fra skip som går ut og inn av fjorden. Etablering av et vindkraftverk vil svekke inntrykket av uberørt natur ved innløpet til Sognefjorden, men dette vurderes i liten grad å påvirke trafikkgrunnlaget for turisttrafikken. Hurtigruta passerer forbi Gulen langt ute, og de visuelle virkningene vurderes å være ubetydelige. Hurtigbåtene inn- og utover Sognefjorden vil gå som før og neppe få færre passasjerer på grunn av vindkraftverket, og cruisebåtene vil fortsette å gå inn fjorden på jakt etter mer spektakulære reisemål lenger inne. Virkningene vil trolig bli relativt beskjedne, men fortsatt på negativ side, siden de positive sysselsettingsvirkningene blir for små til å gi virkninger av betydning på regionalt nivå. Samlet sett vurderes derfor de regionale virkningene av bygging og drift av Dalsbotnfjellet vindkraftverk på turisme og reiseliv til å ligge i kategorien liten negativ konsekvens.*

NHO Reiseliv deler ikke vurderingen til Zephyr om at de visuelle virkningene ved innseilingen til Sognefjorden vil være ubetydelige, i og med at vindturbinene vil være godt synlige fra skip som går inn og ut av fjorden og vil svekke inntrykket av uberørt natur.

Sognefjorden er Norges lengste fjord og også verdens lengste isfrie fjord og har alltid hatt en spesielt viktig posisjon som et av Norges fremste reisemål. Sognefjorden er en svært internasjonal destinasjon. Over 60 prosent av kommersielle gjestedøgn er utenlandske, noe som er langt mer enn det nasjonale gjennomsnittet på rundt en tredjedel, og også mer enn de andre vestlandsfjordene. En kartlegging utført av Menon ecomics viser at Sognefjorden hadde over 1 million gjestedøgn i 2016 (medregnet cruise). Det samlede reiselivsforbruket fra denne aktiviteten er beregnet til 1,3 milliarder kroner i 2017. Forbruket anslås å bidra til rundt 723 millioner kroner i lokal verdiskaping og omtrent 1775 arbeidsplasser i regionen. Dette tilsvarer henholdsvis 8 prosent av regionens verdiskaping og 16 prosent av arbeidsplassene i næringslivet.

Forbruket til tilreisende står for over 90 prosent av aktiviteten i bedrifter som regnes som reiselivsnæring (overnatting, servering, opplevelser, transport). Dette er tjenester også lokalbefolkningen nyter godt av, og reiselivsaktivitet er dermed helt avgjørende for at regionen kan ha et stort utvalg av for eksempel restauranter og opplevelsestilbud. Verdiskapingen i bedriftene i reiselivsnæringen i Sognefjorden har vokst med 80 prosent fra 2004 til 2016, målt i faste priser. Driftsmarginene, sysselsettingen og arbeidsproduktiviteten har også økt i perioden. I 2016 var verdiskapingen i reiselivsbedriftene på 660 millioner kroner totalt, og det utgjør ca. 7 prosent av næringslivet i regionen. Næringen hadde nær 1400 ansatte, og det tilsvarte omtrent 13 prosent av sysselsettingen i næringslivet i Sognefjord-regionen.

Den reiselivsbransjen med størst vekst er også opplevelsesbransjen, som ikke er omtalt i Zephyrs søknad. Bransjen, som selger turer i naturen for både de som ønsker stillhet og de som ønsker adrenalinrush, vokste med 428 % i Sogn og Fjordane i perioden 2004 til 2017 i flg en rapport Menon Economics har laget for NHO Reiseliv. Bransjen hadde 400 ansatte i 2017 og verdiskapingen var på 190 millioner i fylket, men potensialet for videre vekst er fortsatt stort, om man sammenlikner med verdiskapingen i resten av landet, som var på totalt 9,9 mrd.

I Turistundersøkelsen 2018 oppgir hele 85 % av de utenlandske turistene at å "oppleve fjordene" er svært viktig for sin norgesferie, 52 % av norske reisende sier det samme. 54 % av de utenlandske turistene sier det er svært viktig for dem å "gå på langtur i mer enn to timer", det samme sier 40 % av norske turister om sin norgesferie. Det vil være et stort potensial i å få turistene som kommer for å oppleve fjordene, til å bli en eller flere dager ekstra, f.eks for å gå tur i uberørt natur til og fra fjordene.

Fjord Norge som region har aller flest utenlandske gjestedøgn av alle regionene og er også nest største destinasjonen for norske reisende etter hovedstadsregionen, som inkluderer hovedflyplassen. Ifølge nøkkeltall for norsk turisme i 2017 har regionen størst andel (31 %) turister som kun besøker regionen og blir der over 4 døgn, men også 1 av 4 som blir minst fire døgn i regionen for å reise videre til andre destinasjoner. En liten svekkelse av attraksjonsverdien her, vil altså allikevel være av stor betydning, ikke bare for regionen, men også for Norge som destinasjon i sin helhet. Vindturbiner på Dalsbotnfjellet vil ikke bare bli plassert ved inngangen til Sognefjorden, men ved inngangen til hele norgesferien. Turister som ville ha reist videre til andre steder i landet, velger kanskje heller et annet land å feriere i, om opplevelsen av fjordene blir forringet.

Vi ser at kommunen selv har trukket frem reiseliv i sin klage, og mener seg overkjørt. Etter gjennomlesing av denne konsesjonsbehandlingen og andre tilsvarende søknader og vurderinger fra NVE, er etterlatt inntrykk at lokaldemokratiets innvendinger og reiselivsnæringens behov for at ikoniske reiselivsdestinasjoner blir ivaretatt, behandlet svært lettvtint. Vi er derfor glad for at

statsråd Freiberg selv sier til media at lokaldemokratiet skal vektlegges mer og at det også bør vektlegges i denne klagebehandlingen.

Med hilsen

Merete Habberstad
Kommunikasjonsdirektør
NHO Reiseliv